

slavic-net.upol.cz – Presentace slovan- ských jazyků a kultur na internetu

MARIE SOBOTKOVÁ (OLOMOUC)

JIŘÍ FIALA (OLOMOUC)

IVANA DOBROTOVÁ (OLOMOUC)

A. Podpora jazykového vzdělávání v rámci Evropské unie

Když se 1. května minulého roku staly součástí Evropské unie Česká republika (cca 10 240 000 obyvatel), Slovensko (cca 5 430 000 obyvatel), Polsko (cca 38 630 000 obyvatel) a Slovinsko (cca 2 000 000 obyvatel), tzn. státy s převahou slovanského obyvatelstva, a státu přistupujícího k EU získalo Bulharsko (cca 7 450 000 obyvatel),¹ rovněž slovanský stát, vyvstala otázka, co vlastně přístup těchto nových zemí znamená pro 15 dosavadních členských zemí. Diskuse zveřejněné v tisku kromě obav z nových méně ekonomicky zdatných členských zemí potvrdily i to, že občané dosavadních členských zemí své nové partnery vlastně neznají. Slovanské jazyky, jimiž v nových členských zemích a Bulharsku hovoří cca 60 milionů Evropanů, ale ani kultura těchto zemí nepatřily k všeobecně známým. Co nelze „starým“ členům EU upřít, je deklarovaná a poté i realizovaná snaha integrovat nové jazyky a kultury v rámci poznávacího a vzdělávacího unijního systému prostřednictvím řady projektů, které nabídly připraveným řešitelským týmům možnost prezentovat tzv. malé jazyky a kultury rozličnými postupy a formami, v prvé řadě ovšem prostřednictvím internetu.

Není třeba zdůrazňovat, že vznik a rozvoj internetu znamenal revoluční zvrat rovněž z glottodidaktického hlediska; je zřejmé, že v oblasti prezentace a výuky cizích jazyků se díky internetu objevují nové možnosti intenzifikující a aktivizující jazykové vzdělávání v širokém spektru audiovizuálních internetových učebnic, slovníků a jiných materiálů, nezdědka využívaných hypertextového strukturování učební látky, respektive učebních

¹ Zaokrouhlené údaje o počtu obyvatelstva uvedených států uvádíme podle www.cia.gov/cia/publications/factbook.

textů, slovníků a jiných materiálů. Z hlediska dostupnosti pro percipienta internetového jazykového vzdělávání je možný dvojitý přístup – buď jsou jazykově vzdělávací servery, popř. internetové stránky s jazykově vzdělávacím obsahem volně dostupné, přičemž jejich poskytovatelé zcela rezignují na jejich komerční efekt, popřípadě se náklady na tvorbu a využití příslušných serverů a internetových stránek hradí dotacemi z jiných zdrojů, nebo jsou přístupová práva uživatelů k takovým serverům, resp. internetovým stránkám a dalším nabízeným produktům zpoplatněna.

V rámci Evropské unie náleží podpora jazykového vzdělávání do sféry aktivit Generálního ředitelství pro kulturu a vzdělávání (Directorate-General for Education and Culture – DG EAC), zřízeného při Evropské komisi, jež v rámci programu Socrates II, kladoucího důraz na spolupráci v oblasti vzdělávání, realizuje podprogram Socrates – LINGUA.. Smyslem tohoto podprogramu je výuka a učení se jazyků. LINGUA má za cíl zvýšit diverzitu a kvalitu jazyků, jimiž se mluví v Evropě, a umožnit přímý přístup k jazykovému vzdělávání.

Podprogram LINGUA se zaměřuje na určitá klíčová témata, aby obohatil jazykové znalosti, které je možné získat v rámci školy nebo mimo ni. Specifické cíle tohoto podprogramu jsou následující:

- povzbudit a podporovat jazykovou diverzitu v EU;
- zvýšit kvalitu a kvantitu vyučovaných jazyků;
- podporovat přístup k celoživotnímu jazykovému vzdělávání.

Podprogram LINGUA se člení do dvou skupin aktivit: LINGUA 1 – Podpora jazykového vzdělávání – podporuje projekty, které:

- zvyšují povědomí o EU jako o vícejazyčné oblasti;
- povzbuzují lidi, aby se učili jazyky po celý svůj život;
- zlepšují přístup k zdrojům jazykových kurzů v celé Evropě;
- vyvíjejí inovační postupy a šíří dobré příklady ve výuce jazyků.

LINGUA 2 – Vývoj učebních pomůcek – podporuje projekty, které:

vyvíjejí učební materiály pro výuku jazyků;
zajišťují dostupnost široké nabídky nástrojů využívaných při výuce cizích jazyků.

Cílovou skupinou podprogramu LINGUA jsou všechny oficiální jazyky EU včetně irštiny a lucemburštiny. Další národní jazyky, kterých se Lingua týká, jsou jazyky zemí EFTA (islandština a norština) a jazyky kandidátských zemí účastnících se programu SOCRATES.

Projektů se mohou účastnit univerzity, úřady, školy, jazyková vzdělávací centra, centra pro výzkum v oblasti jazykového vzdělávání, centra po-

skytující vzdělávání pro učitele jazyků a další organizace aktivní ve výuce jazyků.

Země oprávněné k účasti v podprogramu LINGUA jsou

- členské země EU;
- země Evropského sdružení volného obchodu (European Free Trade Association – EFTA): Island, Lichtenštejnsko a Norsko;
- kandidátské země: Bulharsko, Rumunsko a Turecko.

V rámci programu Socrates je LINGUA centralizovaná akce – to znamená, že projekty jsou schvalovány centrálně Evropskou komisí za asistence nezávislých expertů.² V letech 2001–2005 se realizovalo celkem 26 projektů podprogramu LINGUA s českými partnery nebo koordinovanými českou institucí.³

² Viz web.socrates.cz/default.asp?sekce=1&podsekce=18.

³ Jsou to následující projekty:

European Resource and Language Centre Network
 Improving support for language education through Language Resource Centres
 Ecouter pour comprendre
 Sprachentportal im Dreieckländer DE-PL-CZ
 Europäische Kinderplattform im Internet
 Bulgarisch für Ausländer
 Europa Eureka! Have fun discovering Europe and its languages
 Language Festival
 Go-Europe-Go (<http://www.go-europe-go.net/>)
 ALPCU – Apprendre les langues nationales des pays d'Europe centrale et orientale
 candidats à l'entrée dans l'Union européenne
 Funny Easy and Effective Learning aboou Countries, Cultures and Languages
 2006 World Cup Star Watch
 Mum Dad and Me
 Slavic Networking – Linguistic and cultural integration
 KICK IT
 LOST IN... – The Language – Learning Detective Story - an interactive language
 course on DVD...
 Diagnostic tests for a Language Network
 EXPLICS
 EUROMOBIL II: Adaptation von EUROMOBIL an CZ und RO & Diagnostische
 Sprachtests zur Förderung studentischer Mobilität DE, EN, HU, FI, CZ, RO
 CALL@C&S: Online courseware for learners of Czech and Slovak
 Fairy tales before Take off – Promote Language learning through Fairy tales
 Language Festivals
 Euro Languages Net Plus
 Euromobil II
 EXPLICS

Soustředíme se nyní na koncepci a dosavadní realizaci jednoho z těchto projektů, a to projektu *Slavic Networking – Jazyková a kulturní integrace* (*Slavic Networking – Linguistic and cultural integration*).

B. Jazyková a kulturní integrace – slavistická síť

Projekt v rámci programu Socrates Lingua I – *Slavic Networking – Jazyková a kulturní integrace* – je společným dílem šesti univerzit: Uniwersytet Śląski – Katowice, Univerzita Palackého – Olomouc, Univerzita Komenského – Bratislava, Univerza v Ljubljani, Софийски университет „Св. Климент Охридски“ – София, Martin-Luther-Universität – Halle a rozhlasu (Българско Национално радио – програма „Христо Ботев“). Hlavní koordinátorkou projektu je prof. dr. hab. Ewa Jaskuľová ze Slezské univerzity v Katovicích, koordinátorkou českého realizačního týmu je prof. PhDr. Marie Sobotková, CSc., dalšími členy českého týmu jsou prof. PhDr. Jiří Fiala, CSc., a PhDr. Ivana Dobrotová, Ph.D. Je třeba zdůraznit, že koordinátorka českého realizačního týmu zajišťuje rovněž koordinaci technické realizace celého projektu, tzn. koordinaci tvorby jeho internetových stránek, a to ve spolupráci s Informačním centrem Univerzity Palackého; tyto stránky jsou dostupné na adrese slavic-net.upol.cz. Zatímco však na ostatních kooperujících univerzitách jejich akademické orgány jednoznačně uvítaly možnost participace v projektu podporovaném Evropskou unií, bohužel vedení Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci projevil zcela neopodstatněné obavy z možného zatížení fa-

ET

Dalšími srovnatelnými projekty jsou např.:

Lingua Community

<http://forum.euroinclusion.org/viewtopic.php?t=208>

LINGOLAND

<http://forum.euroinclusion.org/viewtopic.php?t=203>

LINGOLAND

<http://forum.euroinclusion.org/viewtopic.php?t=202>

L-Train contest on BBC languages website -

<http://forum.euroinclusion.org/viewtopic.php?t=199>

Promoting and disseminating your project -

<http://forum.euroinclusion.org/viewtopic.php?t=175>

Opening the Door to Language Learning Lingua I project

<http://forum.euroinclusion.org/viewtopic.php?t=174>

kulturního rozpočtu podílovými náklady projektu a koordinátorka českého realizačního týmu byla nucena vyvinout nemalé úsilí, nežli se příslušní funkcionáři odhodlali stvrdit participaci na projektu svými podpisy.

Hlavním cílem projektu *Slavic Networking – Jazyková a kulturní integrace* je podnítit zájemce ze slovanských i neslovanských zemí k poznávání slovanských jazyků (jazyk polský, český, slovenský, slovinský a bulharský) a poukázat na podobnosti a rozdíly v jazycích a kulturách daných slovanských zemí.

Konečným výstupem projektu je společná internetová stránka se srovnatelnými moduly (dialogy, vybranými texty) zachycujícími jazyková a kulturní specifika zemí, které se projektu účastní. Nejedná se tedy o tradiční jazykovou učebnici členěnou do lekcí, v nichž se na základě úvodního textu poskytuje jistá slovní zásoba, frazeologie a gramaticky orientovaný výklad, jakož i soubor cvičení, nýbrž o nabídku analogických základních komunikačních situací (ZKS) a jejich konfrontaci (komparaci). Při stanovení ZKS autoři projektu vycházeli jak z obecně známých každodenních situací, které členové jednotlivých národních týmů znají z autopsie, tak také ze specifických situací, které vyplývají ze způsobu života a kultury obyvatel daných etnik.

Realizací projektu se rozšiřují možnosti slovanských mluvčích pro poznávání dalších slovanských jazyků a slovanských kultur, jež jsou si vzájemně blízké. Společná historická východiska, která si mnohdy rodili mluvčí dnes ani neuvědomují, charakteristická pro tuto geneticky spjatou jazykovou skupinu, jsou nejvýznamnějším pomocníkem v procesu získávání hlubších a všestrannějších vhledů do specifik jednotlivých slovanských jazyků a kultur.⁴

Autoři myšlenky vytvořit společný projekt byli determinováni požadavkem grantové komise EU, aby v něm byly zastoupeny tzv. malé jazyky a kultury nových slovanských členských států, kterým bude umožněno s finanční dotací EU realizovat v letech 2004–2007 úkol, jenž v první fázi realizace sleduje prezentaci každodenních komunikačních situací, jako jsou např. základní zdvořilostní fráze, poučení o platných osobních dokladech v jednotlivých slovanských zemích, informace o fungování služeb, např. v obchodech a v dopravě; přínosný je i tematický okruh týkající se stravování, ale také orientace ve městě a s ním spojené návštěvy pošty atd.

⁴ Předpokladem pro „fungování“ jednotlivých modulů je znalost alespoň dvou slovanských jazyků, tj. mateřský slovanský jazyk a další slovanský jazyk. V případě uživatelů neslovanských je nutné, aby znali velmi dobře alespoň jeden slovanský jazyk, a nadto se orientovali v dalším slovanském jazyce.

Tyto základní komunikační situace jsou prezentovány ve formě dialogů či polylogů a tvoří jádro všech modulů. Jedná se prozatím o následující moduly:

1. *Dobrý den* (autorem je polský tým)
2. *Já jsem Jirka* (autorem je polský tým)
3. *Já jsem Čech, Slovák, Polák, Bulhar, Slovinec* (autorem je český tým)
4. *Kupujeme dárek* (autorem je slovenský tým)
5. *Jízdenku do Bruselu, prosím* (autorem je slovinský tým)
6. *Máš rád zmrzlinový pohár?* (autorem je bulharský tým)

Modul pojmáme jako hypertéma, které je nadřazeno tématům dalších výpovědí v rámci modulu, přičemž je dodržována následující obecná struktura modulu o pěti „stránkách“ v jeho jednotlivých realizacích:

1. stránka – dialog/polylog
2. stránka – „minidialogy“
3. stránka – tabelární přehled lexika a frazeologie
4. stránka – krátké beletristické úryvky v paralelním tlumočení
5. stránka – ilustrační texty, popř. ikonografie různého obsahu

Jednotlivé stránky jsou dostupné prostřednictvím příslušných ikon, lze využít též paralelní projekce dvou jazykově odlišných stránek umožňující nejen vizuální komparaci téhož sdělení postupně ve dvou slovanských jazycích, ale také auditivní.⁵ Jedná se tedy o aplikaci principu přepínání jazykových kódů ve specifické podobě, kterou umožňuje hypertextové strukturování internetové informace a její prezentace na monitoru osobního počítače. Z hlediska modelování řečové komunikace (v psycholinguistice pojmávané jako modelování produkce a porozumění řeči) vychází koncepce projektu ze skutečnosti, že produktor (podavatel) produkuje sdělení adresované recipientovi, jež je kódováno ve dvou souběžně prezentovaných kódech. Např. český recipient postupně zjišťuje, jak se táž základní komunikační situace realizuje analogicky v dalších čtyřech slovanských jazycích, resp kulturách. Primárně jsou prezentovány texty psané, poté jejich mluvená podoba, při jejíž realizaci se dbá na adekvátní modulaci řeči, využívání síly hlasu a intonace. Ozvučené dialogy mají nádech neoficiálnosti, respektují však kulturu vyjadřování a jazykovou správnost. V případě češtiny je dosti obtížné vyhnout se v textech dojmu mírně

⁵ Za velmi přínosné považujeme i to, že jednotlivé komunikační situace jsou prezentovány i zvukově, při jejich vzniku participovali naši studenti slavistiky a další posluchači jiných oborů.

zkostnatělého vyjadřování, ale v nahrávkách přece jen text „ožívá“. Ikonografický materiál uplatněný na jednotlivých stránkách doplňuje v nejnужnější míře verbální komunikaci komunikací nonverbální. Její role v rámci realizace modulů se posiluje např. v geografické symbolice (ukazatel vzdálenosti mezi Bruselem a jednotlivými slovanskými zeměmi), ale také v prostorové orientaci v dnes již globalizovaných nákupních centrech atd.

Představme nyní postup prací českého realizačního na projektu detailněji, přičemž zdůrazňujeme, že celý projekt se nachází in statu nascendi, neboť jeho realizace, jež je vymezena léty 2004–2007, trvá necelý rok. První fáze práce na projektu v říjnu 2004 zahrnovala obeznámení se s analogickými programy prezentace evropských jazyků a kultur, zejména slovanských na internetu a koordinaci metodologických postupů se všemi partnery projektu na konferenci partnerů projektu EU Slavic Networking ve dnech 3. až 6. října 2004 na Slezské univerzitě v Katovicích. Polští partneři v čele s hlavní koordinátorkou, prof. UŠ dr hab. Ewa Jaskólovou, tehdy považovali za koncepčně nejbližší německý projekt SIGURD (http://www.statvoks.no/sigurd/index_enter.html), avšak s během času se zdá, že jistá obdobná řešení naší koncepci vykazují více další německý projekt v rámci Lingua I, na němž se podílí Tandem-Koordináční centrum česko-německých výměn mládeže v Plzni (je dostupný na internetové adrese www.go-europe-go.net). Naproti tomu např. obdobně deklarovaný projekt Lingua I s názvem *Europa Eureka! Have fun discovering Europe and its languages*, realizovaný od roku 2003 na Západočeské univerzitě v Plzni, prezentuje na internetu doposud pouze vstupní stránky projektu a až na dosti primitivní testy týkající se obecných znalostí o Evropě bez dalšího, na vstupních stránkách slibovaného obsahu (viz www.europa-eureka.cz), nijak obsahově bohaté nejsou zatím ani internetové stránky projektu realizovaného v rámci projektů Lingua 1 pod názvem *Linguaporta* (viz linguaporta.cz/cz/index.htm).

Vraťme se však k našemu projektu: v listopadu 2004 se vytvořila koncepce 1. modulu *Dobrý den* a prodiskutovala se struktura dalších modulů, uskutečnily se též pracovní schůzky s tvůrci internetových stránek ohledně grafické podoby těchto stránek. V prosinci 2004 bylo třeba vytvořit koncept a definitivní českou variantou 1. modulu *Dobrý den* a 2. modulu *Já jsem Jirka*, výtvarnice Informačního centra UP dodala první ilustrace, které byly schváleny a přijaty všemi členy mezinárodního kolektivu bez výhrad. V lednu 2005 se ukázalo, že při kooperaci s národními realizačními týmy se bude nutno striktně stanovovat a poté neméně striktně kontrolovat nejen vnitřní, ale i vnější podobu textů včetně sjednocení bibliografických

údajů a že nezbytná je jak vnitřní, tak vnější evaluace realizovaných činností, jež se uskutečnila na Slezské univerzitě v Katovicích 31. ledna 2005. Přistoupilo se rovněž k přípravě české verze letáku *Socrates Lingua 1 – Slavic Network* s informacemi o projektu. Činnost českého realizačního týmu v únoru a v březnu 2005 spočívala v diskusi o koncepci 3. modulu *Já jsem Čech... a následné realizaci*, poněvadž český tým byl pověřen komplexní realizací tohoto modulu. Členové našeho týmu připravili mnohem obsahově bohatší variantu, než jaká byla nakonec schválená, ale mnohé materiály z prvotní verze budou využity v dalším roce realizace, tj. v roce 2006. V dubnu 2005 se potvrdil jednotný scénář internetových stránek, připravovalo se ozvučení dialogu a minidialogů doposud vytvořených modulů, vedla se diskuse o podobě 4. (slovenského) modulu *Kupujeme dárek*, dokončil se propagační text letáku a pohlednice *Socrates Lingua 1 – Slavic Networking*. U příležitosti prvního výročí vstupu nových členských zemí do EU se uskutečnila na Filozofické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci ve dnech 29. dubna a 1. května 2005 prezentace a hodnocení výsledků dosavadní práce jednotlivých národních pracovních týmů, prezentace internetových stránek projektu, jeho vnější evaluace a diskuse s návrhy modifikací projektu, zejména ohledně doplnění, upřesnění obsahu jednotlivých modulů a všech jejich národních variant.⁶ Český realizační tým navíc představil projekt *Socrates Lingua 1 – Slavic Networking* na mezinárodním semináři programu Socrates Lingua v Praze dne 26. května nazvané LINGUA 1 AND 2 CONTACT SEMINAR Language Learning Without Barriers. Zpráva o tomto semináři byla v polském a anglickém jazyce postoupena hlavní koordinátorce projektu. Další fází práce českého týmu bylo vytvoření české varianty 6. modulu *Máš rád zmrzlinový pohár?*, jehož autorem byl bulharský tým, přičemž bylo nutno specifikovat národní diference v komunikačních situacích na téma gastronomie. Ve dnech 29. září až 1. října se konalo na Filozofické fakultě UK v Bratislavě pracovní jednání řešitelů projektu, koncipovaly se národní varianty 5. modulu *Jízdenku do Bruselu, prosím*, realizovaného slovenským týmem. Během listopadu se připravovalo ozvučení modulů *Já jsem Čech*, *Kupujeme dárek*, *Máš rád zmrzlinový pohár?* a *Jízdenku do Bruselu, prosím* a texty byly doplněny digitalizovanými ilustracemi. Všechny šest dosavadních modulů bylo textově dokončeno, byla prověřena jejich funkčnost a pro ten účel byla navýšena kapacita internetového serveru UP v Olomouci. Mů-

⁶ Při této příležitosti si neodpustíme poznámku o mnohdy bouřlivých diskusích, poněvadž např. i taková drobnost, jako je národní norma pro vytvoření bibliografického údaje, nás naučila nejen obhajovat domácí tradici, ale přijmout i kompromis a stanovit přijatelnou podobu pro všechny partnery.

žeme tedy nyní v rámci mezinárodní konference Česká a slovenská slavistika na počátku 21. století (stav – metodologie – mezinárodní souvislosti), kterou pořádá Ústav slavistiky Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, sumarizovat a demonstrovat strukturu modulu jakožto základní složky našeho projektu následovně:

1. stránka – dialog/polylog

Úvodní dialog, resp. polylog, na němž se může podílet až pět participantů, má složku ikonickou (zobrazení komunikační situace), textovou a auditivní (zvukovou realizaci rozhovoru). Při konstrukci dialogu/polylogu vycházíme z principu inferencí, definovaných jako „*psychické procesy, které člověku umožňují zařadit slyšené nebo čtené texty do kontextu jeho vlastních znalostí o světě*“, tzn. v prezentovaných komunikačních situacích relevantních slovanských etnik. Přepínání jazykových kódů v dialogu/polylogu se děje prostřednictvím ikon (státních vlajek) na horní liště stránky. Ikona „reproduktor“ umožňuje spustit auditivní podobu dialogu/polylogu.

2. stránka – „minidialogy“

Zaměření této stránky je obdobné 1. stránce, prezentované dialogy (výjimečně polylogy o třech participantech), jež jsou ale podstatně kratší a umožňují rozvíjet komunikační situaci vymezenou modulem (hypertématem) a prezentovanou na 1. stránce. I zde se přepínání jazykových kódů v dialogu/polylogu uskutečňuje prostřednictvím ikon (státních vlajek) na horní liště stránky. Ikona „reproduktor“ umožňuje spustit auditivní podobu dialogu/polylogu.

3. stránka – tabelární přehled lexika a frazeologie (idiomatiky)

Tabelární uspořádání lexika a frazeologie (idiomatika) modulu dále zpřehledňuje a usnadňuje konfrontaci dvou z celkem pěti slovanských jazyků, zejména komparací formulí pozdravných, děkovných, přacích a obecně rituálních.

4. stránka – krátké beletristické úryvky v paralelním tlumočení

Tato stránka umožňuje konfrontovat identické beletristické texty v paralelním tlumočení, opět ve dvou „oknech“ s tím, že jednak podněcuje k četbě celého literárního díla, jednak ukazuje shody a rozdíly v překladatelských postupech – za všechny demonstrujeme rozdílný přístup k příjmení hlavní postavy Tolkienových románů Bilbo Baggins – zatímco polský a bulharský překladatel ponechali příjmení v originále, zbývající tři překladatelé je pokládají za nomen omen a substituují originální příjmení národním: Pytlík (český překlad), Lazník (slovenský překlad), Bogataj (slovenský překlad).

5. stránka – ilustrační texty, popř. ikonografie různého obsahu

Obsah této stránky je ponechán na volbě jednotlivých realizačních týmů, zpravidla se tu umisťují texty kulturně aktuální i historické, blíže charakterizující zúčastněná slovanská etnika.

Realizace projektu v následujícím roce 2006 již zahrne kromě vytváření dalších modulů též nezbytnou verifikaci modulů již realizovaných (tzv. vnější evaluaci), a to zejména prostřednictvím participujícího pracoviště na Martin-Luther-Universität Halle, kde se rovněž ve dnech 12.–14. května 2006 uskuteční evaluační seminář všech realizačních týmů projektu. Další verifikace projektu se uskuteční během letních měsíců 2006 v rámci letních škol slovanských jazyků na participujících univerzitách, zejména na letní škole polského jazyka, literatury a kultury pro cizince, jejímž pořadatelem je Szkoła Języka i Kultury Polskiej Slezské univerzity v Katovicích; zde vzniknou pro tento účel skupiny studentů ovládajících minimálně dva slovanské jazyky. Na podzim se uskuteční na Filozofické fakultě UP pracovní jednání všech účastníků projektu a bude stanoven program prací posledního roku projektu.

Poslední fází projektu bude multilingvální prezentace tzv. malých slovanských jazyků a kultur, evaluace a zavádění výsledného produktu projektu na slavistických vysokoškolských pracovištích v jednom neslovanském členském státě UE, například v Nizozemí. Výsledný produkt bude k dispozici také širšímu okruhu obyvatel Evropy jako svého druhu pozvánka k návštěvě příslušné slovanské země. Poslední pracovní setkání se

uskuteční ve Sleszké univerzitě v Katovicích za přítomnosti zástupců této univerzity a představitelů grantové agentury SOCRATES Lingua I.

Závěr

Odpověď na poněkud nejistotu vyvolávající otázku, kterou jsme si zmodifikovali ke své potřebě – Kudy kráčí slavistika na počátku 21. století a zda má právo na svou další existenci? – si dovolíme s přiměřenou dávkou optimismu formulovat takto: jsme přesvědčeni, že pokud jsme dostali možnost nabídnout „zbytku“ Evropy a snad i světa možnost „nahlédnout“ do našeho slovanského světa kulturní tradice, jejíž nositelem je domácí národní jazyk, pak se této šance musíme chopit a učinit pro svou kulturu to, co jí může jen prospět, protože pro to, aby se o nás vědělo, musíme učinit všechno jen my sami.

Propagace jednotlivých tzv. malých evropských jazyků a kultur se však neobejde bez uplatnění našeho společného vědomí slovanské sounáležitosti, která není jen výsledkem historického vývoje, ale i novodobým fenoménem, vědomím, že Češi, Slováci, Poláci, Slovinci či Bulhaři tvoří více než 60 milionů obyvatel Evropské unie, a to jistě není přehlédnutelný fakt. Jsme si vědomi svých závazků nejen vůči své domácí národní kultuře a jazyku, ale také vzhledem ke společné slovanské současnosti; to my musíme dbát o to, aby slovanské jazyky a kultury ve sjednocené Evropě i globalizovaném světě existovaly nejen prostřednictvím globální informační sítě přiléhavě nazvané internet.

